

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „Koroški Slovenec“, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov: pol. in gospod. društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrtletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—.

Nazaj v družino!

Tako neprijetno in hladno je naše veliko, javno življenje. Star je naš svet in njegovi ljudje in zato hladni in mrzli. Vse zabave, plesi in razveseljevanje ne nasitijo želje po topli ljubezni, ne utešijo miru potrebnega srca.

V tem našem starem in mrzlem svetu je Bog prihranil ubogemu človeku košček raja: družino. Tam naj bi se možu počil ob ljubeči ženi nemirni njegov korak, čiste in nedolžne otroške oči naj bi učile pozabljenja na prestane težave in dale novega poguma za krušno borbo jutrišnjega dne.

Velika naloga sodobnega človeka je, da si ohrani ta košček raja, da mu bo dajal moč in silo za življensko borbo. Družina naj bo skrito, neskončno pristržno svetišče, kjer darujeta oče in mati na oltarju naravne in nadnaravne ljubezni. Mrzli svet oskranja danes to svetišče in tako uničuje zadnji košček paradiža na zemlji.

Nazaj k družini! Tudi prej niso bili ljudje svetniki, ki so ustanavljali družine. Imeli pa so višje in resničnejše pojmovanje o družini. Družina je družila poleg skupnega obeda tudi skupna molitev. Mati je polagala otroke spat z materinskim blagoslovom in poljubom. V krščanskih družinah je bilo skupno versko branje, nedelje in prazniki so bili Bogu posvečeni, otroke so vzbujali v božjem strahu.

Otroci! Rojstvo otroka je bil v družini vesel dogodek. Mati, ki je dala „življenje“ mnogim otrokom, je bila v časti. Starši so bili srečni v zavesti, da so med dobrimi deli storili največje, ko so novemu človeku omogočili življenje. In pri vsem tem često niso imeli drugega, kot štiri gole stene in za botro revščino ter za kuharico pomanjkanje. Pogled v bodočnost ni kazal drugega kot delo in pritrgovanje. Včasih je sedelo okrog sklede pol tucata otroškega drobiža in vendar je dobil še sedmi svoj skromni delež. Otroci so rastle in uspevali bolj ob ljubezni starišev kakor ob njihovih darovih. V malih razmerah so dorastli, utrjeni v skromnosti in odpovedi so bili materi hvaležni, da se kljub žrtvam ni ustrašila dajati novo, mlado življenje. Naše matere so verovale, da podarijo otrokom z življenjem tudi večnost. In mladi rod je rastle v ta zdrav svet okoli sebe in bil najboljših moči za borbo v življenju. To so danes postali naši najboljši gospodarji.

Danes pa živi misel, da otroci niso drugega kot breme. Gotovo pomeni vsak otrok nekaj več skrbi za roditelje. Toda niso otroci najdražji luksuz — čisto gospodarsko govornost —. Otroci so potrebni staršim in stariši otrokom. Otroci šele ustvarijo družino in ji dajo podobo raja, otroci so angelji družinske sreče. Še danes prosijo rojeni in nerojeni otroci: **Dajte nam življenje in vašo ljubezen, drugo si bomo že sami osvojili v življenju, kakor ste si morali tudi vi vse pridobiti.**

Skrivnostna sreča je osrečevati druge. Žena doživi v ljubezni in materinstvu svoj poln razvoj in za novo življenje in novo lepoto daruje svojo lepoto in včasih svoje življenje. To je pravo poslanstvo žene! V svoji ljubezni more sprejeti žrtve nase, če noče, da bo njena ljubezen postala dolgočasje in razočaranje.

Samo pol človeka je v možu, ki ne ve, čemu in zakoga dela, ako nima nikogar, ki bi podedoval njegovo vrednost in njegovo osebnost. Srečnejši je pravi mož v stradanju za otroke kakor v sebičnem življenju zase.

Hočemo, da bodo naši ljudje zdrave in močne osebnosti, ker takih rabimo v krizi na-

šega dneva in njega ljudstva. Želimo, da našemu rodu ne bo na čelu zapisan znak smrti, marveč da bo živel v novo tisočletje in dajal

zdravega in mladega življenja še stotisočim. Zato veljaj naš klic vsemu koroško-slovenskemu ljudstvu: **Nazaj k družini!**

Manjšinski kongres v Ženevi.

Kongresu raste ugled in delokrog. — Poročila o položaju Kataloncev, Ukrajincev, koroških Slovencev, čehoslovaških manjšin. — Zastopnik estonskih Nemcev dr. Hasselblatt bica novi član pobijanja manjšin. — Resolucija.

Velik korak naprej pomeni letošnji manjšinski kongres. Izdal je obširno poročilo o položaju v njem združenih manjšin. Dosedaj se je vsakoletni kongres bavil le z vprašanji, ki so se tikala vseh manjšin, kakor n. pr. o preziranju manjšinskega vprašanja pri Zvezi narodov, o odnošajih manjšine do večine, manjšine do materinega naroda, o načinih rešitve manjšinskega vprašanja, o manjšinskem pravu itd. Že z obravnavo takih splošnih vprašanj si je kongres pridobil vsako leto večji ugled. Danes poroča o kongresu že ves merodajni evropski tisk, kar priča, da se kongres v evropski javnosti upošteva.

Letošnja objava položaja 40 manjšin, ki bivajo v 14 državah in pripadajo 14 narodom, pa je kongres iztrgala iz običajnega obravnavanja položaja posameznih manjšin in so se dane prilike takoj poslužile nekatere manjšine, med temi tudi naša.

Kongres še vedno raste. Letos sta se na novo sprejeli kot članice dve manjšini: Slovaki na Ogrskem in Grki iz otokov Dođekaneza (Italija), s tem je v kongresu 42 evropskih manjšin. Iz tega se vidi, da je v Evropi nemo-goče države razdeliti po narodih. Tudi svetovna vojna, ki naj bi dala vsakemu narodu samostojnost, ni dosegla tega cilja. Zato se morajo najti druga pota, ki naj omogočijo vsakemu narodu, pa naj biva v eni ali več državah, kulturno samostojnost in neoviran kulturni razvoj. Ta pota išče kongres in je v tem pogledu prinesel že veliko jasnosti.

Kongresu je spet predsedoval priljubljeni in spretni Slovenec g. dr. Wilfan, ki je letos še bolj kot kdaj prej zastopal zadeve slovaških manjšin.

Tri vprašanja si je stavil letošnji kongres:

1. Položaj manjšin.

Na kongres so došli prvi izvodi obširne knjige, ki poroča o položaju manjšin. V knjigi je tudi poročilo o naši manjšini in obsega 22 strani. Prinaša najprej nekaj podatkov o številu Slovencev na Koroškem, poroča o rabi materinega jezika v šoli, o sedanjem stanju šolstva, nato poda potek pogajanj za kulturno avtonomijo, kako daleč se je prišlo in zakaj se je vse razbilo, končno še poroča o verskem življenju, o kulturnih organizacijah in o pravnem in gospodarskem položaju koroških Slovencev. Slična poročila je podalo še 39 drugih manjšin.

K tem poročilom so podali nekateri zastopniki še svoje dodatke.

Veliko zadoščenje kongresu je bilo poročilo Kataloncev iz Španije. Kakor so nas Nemci tajili in skrivali še med vojsko (še cesarju Karlu so nas v Beljaku zatajili) in smo po vojski nenkrat se pojavili pred celo Evropo, tako je še zadnja kraljeva španska vlada l. 1931 tajila Katalonce. Komaj je nastala republika, so Katalonci že ustanovili najobširnejšo avtonomijo in na kongres že prinesli pozdrav predsednika svoje katalonske vlade. Nad 100 let so se borili za svoje narodne pravice, sedaj jih imajo, a kljub temu hočejo še naprej sodelovati na kongresu in pomagati, da tudi druge manjšine pridejo do svojih pravic, ker je od tega odvisen mir v Evropi.

Ukrajinska zastopnica gospa posl. Rudni-

cka pa je podala nasprotno sliko: Ukrajincem je bila leta 1923 slovesno obljubljena avtonomija; niso je dobili, pač pa morajo ravno v zadnjem času veliko trpeti, posebno pred zadnjimi volitvami v poljski sejm (državni zbor) in da je položaj še vedno napet. Zato prosi kongres, da jih v boju za narodne pravice podpira in da sklene tozadevno resolucijo (sklep) proti poljski vladi na Zvezo narodov. (Pri obravnavi te resolucije je bilo zelo zanimivo, kako so prvotno Nemci in Ogri bili za ostro resolucijo. Ko so pa ti videli, da morajo potem pripustiti ravno take ostre resolucije v zadevi koroških Slovencev in lužičkih Srbov, so znatno omilili svoje stališče, da se je mogla skleniti resolucija, ki odgovarja mednarodnemu običaju kongresov in velja za vse zatirane manjšine.)

Podobno sliko riše **slovenski zastopnik č. poslanec Starc**, ko poroča o položaju jugoslovanskih manjšin, posebno o Slovincih in Hrvatih v Italiji in o Slovincih na Koroškem, o Hrvatih na Gradiščanskem in omenja še Jugoslovane na Ogrskem in v Rumuniji. (Del poročila in sicer o kor. Slovincih je bil objavljen v zadnji številki našega lista.)

Zastopnik čehoslovaških manjšin povdarja važnost izdane knjige, ker kaže, kako se v različnih državah različno ravna z manjšinami, omenja češke manjšine v raznih državah in obžaluje, da knjiga ne vsebuje poročil manjšin v Nemčiji.

Zelo točno označuje položaj manjšin **ugledni zastopnik estonskih Nemcev dr. Hasselblatt**, ki nam je znan iz ocene predloga kulturne avtonomije za nas, v kateri tako odločno povdarja, da ni mogoče dvojnih šol za koroške Slovence, državnih in avtonomnih, in da se je avtonomija tudi na tem razbila. Ta zastopnik vidi v izdani knjigi dokaz, da je v dobi varstva manjšin manjšinsko varstvo popolnoma odreklo: „**Poleg reptilskih listov, ki so jih države v jeziku manjšine ustvarile v pobijanje manjšin, nastajajo reptilska zastopstva, napačna manjšinska zastopstva, da se manjšine pobijajo.**“ (Dobesedno: „Neben reptilienhaften Presseorganen, die von seiten der Staaten in der Sprache der Minderheiten zur Bekämpfung der Minderheiten selbst geschaffen würden (morda in menda velja to za „Koroško domovino“), entstünden Reptilienvertretungen, Pseudo-Minderheitenvertretungen, um die Minderheiten zu bekämpfen.“) — Kakor nalašč za nas so njegove besede. Komaj so nemški poslanci vložili predlog kulturne avtonomije, že so priredili veliko protestno zborovanje v Velikovcu, da so potem kričali: Glejte, Slovenci odklanjajo kulturno avtonomijo. Li ni želja taistih Nemcev, da ustvarijo „Pseudo-Minderheitsvertretung“, laži-zastopstvo koroške slovenske manjšine? Evropa trpi vse to. Govori se o posameznih pasovih, ki najbolj ogrožajo evropski mir. Cela Evropa se nahaja v nevarnem ozračju, ker niso rešena manjšinska vprašanja.

Po končanih razpravah o položaju manjšin je predsednik pozval kongres, da sestavi odbor, ki naj sklene resolucijo k podanim poročilom o položaju manjšin.

Nato preide kongres v razpravo o drugem vprašanju: o predpogojih za razorožitev in pomirjenje Evrope. O tem pa prihodnjič.

Ponesrečeni puč Heimatschutza.

Proklamacije in strelj. — Tik ob meščanski vojni.

Daleč smo prišli. Gospodje okoli Heimwehra in voditelja dr. Pfrimerja so sedli skupaj in sklenili, da se polastijo potom puča oblasti v državi in da se proklamirajo diktatorji. Po Zgornjem in Spodnjem Avstrijskem, Štajerskem in Solnograškem so nabili plakate, v katerih odstavljajo dr. Pfrimer vlado in se „v največji stiski“ polasča oblasti. V krajih, kjer se jih je zbrala večja skupina, so Heimwehrovci odstavili župane in zahtevali od uradništva, da jim sledi. Zasedli so nekatera okrajna glavarstva, razorožili v krajih orožnike, rekvirirali avtomobile, aretirali socialdemokratske poslance in mandatarje. V Kapfenbergu so padli strelj. Centrala pa je zborovala v Judenburgu in dajala direktive. Sicer je državne in deželne organe puč iznenadil, a takoj je odposlala vlada v ogrožene kraje vojaštvo in orožništvo iz Gradca in Celovca, ki so dosegli uspeh že s samim nastopom. Tudi socialdemokrati so stali Heimwehrom v strnjenih vrstah nasproti. Vlada je odredila, da se nastopi proti pučistom z vsemi sredstvi tudi z orožjem. Odstavila je vse uradnike, ki so se udeležili heimwehrovega pohoda. Ko je postal neuspeh pučistov očiten, so Heimwehri položili orožje, dr. Pfrimer in Rauter sta odstopila, moštvo je odhajalo domov. Vlada je izdala ukaz, naj se aretira voditelj nesrečnega puča, med njimi so zaprli tudi kneza Štarhemberga. Voditelji Heimwehrov na Tirolskem, Nižjeavstrijskem in Koroškem so izjavili, da obsojajo in obžalujejo dr. Pfrimerjev korak. Vlada je izdala manifest, v katerem strogo graja brezvestni in lahkomišelnji nastop male skupine Heimwehrov in izjavlja, da bo vsak sličen poizkus brezobzirno zatrla z vojaštvom, orožništvom in policijo. — Tudi lep kos naše avstrijske zgodovine.

Miklas — Renner. Krščansko-socialna stranka je sklenila, da kandidira dosedanega predsednika avstrijske republike Miklasa. Stranka se ni izrekla za dr. Burescha, ker bi v primeru izvolitve moral Buresch odstopiti kot kancler in bi se na ta način izzvala vladna kriza. Te pa nihče ne želi v času, ko se država hudo bori z finančno krizo in ko proučuje odposlanstvo Zveze narodov na Dunaju položaj avstrijskih financ, da poda svoje poročilo, ali je Avstrija vredna velikega posojila. Radi tega so bile tudi druge meščanske stranke proti dr. Bureschu kot skupnemu meščanskemu kandidatu. Pogajanja krščanskih socialcev z vele-nemci in landbundovci niso rodila uspeha, ker so bili velenemci pripravljeni glasovati za skupnega kandidata edino pod pogojem, da ne pripada krščanskim socialcem. Tako do danes še ni sporazuma med meščanskimi strankami. Kandidat socialnih demokratov je dr. Renner. Socialisti upajo, da bodo za njihovega kandidata vsi, ki so proti krščansko-socialcem, vsaj tako, da bodo volili prazno glasovnico. Zakon predpisuje absolutno večino glasov za predsednika in v slučaju, da je še ni dosežene, ožje volitve. Bržkone pride tokrat do drugih volitev, ki bodo končnoveljavno potrdile Miklasa ali Rennerja za predsednika.

Kaj veljajo volitve zveznega predsednika državo. Priprave in izvedba volitev bo obremenila državno blagajno za 4 milijone šilingov. V našem težkem položaju je res vprašanje, li ni umestnejše, da se volitve preložijo na boljše čase.

Avstrijsko posojilo. Do sklepa lista Avstriji posojilo še ni odobreno. Pogajanja potekajo počasi, ker finančna komisija natančno proučuje finančni in gospodarski položaj Avstrije. Finančni odbor je stavil Avstriji dva pogoja: Proračun mora biti aktiven in se sme opirati le na resnične dohodke v letu 1931. Črtanje postavk v proračunu pa pomeni novo redukcijo državnih uradnikov, črtanje dela brezposelne podpore, vojaškega proračuna in drugih državnih investicij. Prištediti se mora skupno 300—400 milijonov šilingov. Nadalje zahteva finančni odbor znižanje izdatkov avstrijskih dežel in občin. Vse te zahteve finančnega odbora Društva narodov zbuja v Avstriji velik odpor, vendar bo država le težko našla drug izhod in bo morala sprejeti težke pogoje, če noče zabresti v še večje stiske.

Avstrijski in nemški zunanji minister v nemilosti. Ko je Ženeva pokopala carinsko unijo, je pričel nemški in avstrijski tisk ostro napa-

dati oba zunanja ministra kot krivca nesrečne politike. Hitlerjanci dolžijo Curtiusa izdajstva in zahtevajo odstop celokupne Brüningove vlade. Tudi časopisje vladnih strank napada zunanjega ministra. To nerazpoloženje v nemških krogih bi lahko onemogočilo prihod francoskih ministrov Lavalja in Brianda v Berlin. Obisk se izvrši na povabilo nemške vlade in naj doprinese k nemško-francoskemu zblizanju.

Jugoslavija se pripravlja na volitve. Vlada je izdala nov volilni zakon, ki odreja, naj se narodna skupščina sestane k rednemu zasedanju vsako leto 20. oktobra. Volitve se vrše za štiri-letno dobo. Volilo se bo 305 poslancev, od teh jih šteje dravska banovina 25. Kandidatna lista je ena za vso državo. — Nadalje je izšel nov zakon, ki predvideva enotno ureditev prodajnih cen kruha. Kruhu se določijo v vsej državi iste cene: beli kruh 4 din., polbeli 3,5, črni kruh 2,5 dinarjev za kg. Ta odredba izpopolni zakon o žitnem monopolu.

Težave na Ogrskem. Poljedelstvo je v težkem položaju. Izvoz žita je popolnoma zastal. Cene so padle na polovico cene, katero se je pred žetvijo pričakovalo. Zveza kmetijskih zbornic je zahtevala, naj uvede Madjarska monopol na pšenico po jugoslovanskem vzorcu. Predložila je tudi tozadeven zakonski načrt.

Finski kmetje grozijo vladi. Tudi na Finskem je agrarna kriza vedno hujša. Organizacija seljakov za borbo proti krizi zahteva, naj odstopijo vsi voditelji državne banke in mesta dajo na razpolago državnemu zboru. Vlada naj izda prisilno notranje posojilo, ustavijo naj se vse eksekucije in prisilne prodaje kmetijskih posestev. V slučaju, da jih vlada ne usliši, groze kmetje s pohodom v glavno mesto Helsingfors. Vlada je proti zahtevam in grožnjam brez vsake moči.

Angleži zavidajo Francijo. Ves uspeh sedanje francoske politike gre izključni njeni finančni politiki, to je njenim zalagam zlata. Francija je danes gospodujoča sila v Evropi. Izmed vseh vlesil se nahaja edino Francija v položaju, da lahko posoja denar in stavlja svoje politične pogoje državam, ki so navezane na njeno pomoč. Madjarska je pod francoskim vplivom opustila opozicijo proti Mali antanti, Avstrija in Nemčija sta se odpovedali carinski zvezi, ker rabita denar. — Tako pišejo angleški listi in francoski listi jih vprašujejo, li ni Anglija že zdavnaj isto prakticirala.

Ob obletnici slovenskih žrtev v Italiji. V soboto 6. septembra 1930 je bila v Bazovici pri Trstu na vojaškem strelišču izvršena krvava razsodba nad štirimi slovenskimi fanti. Slovenski grobarji so morali izkopati grobove svojim sotrpinom in izkopati so jih morali dvanaest, da bi nihče ne vedel, kam so pravzaprav položili slovenske mučenike. Njihovih imen niso smeli vpisati v pokopališčni imenik mrličev. Na njihovih grobovih raste danes trava, ne starši, ne sorodniki, ne zaročenke ne vedo zanje, nikdo jim ne prinaša cvetja in ne prižiga lučice. Dan obletnice slovenskih žrtev je obhajalo ljudstvo s tihim spominom in molitvijo za štiri svoje brate. Tudi fašisti so praznovali obletnico: Okoli Sežane so aretirali na ta dan nad 100 fantov in hišnih gospodarjev. Zaporj v Sežani so nabasani z ubogimi slovenskimi fanti. Aretirani so osumljeni, da so na dan pred obletnico obesili na vsa drevesa po zgornjem Krasu jugoslovanske zastavice, okrašene s trnjem. Zastavice so se vnovič pojavile v času, ko so bili osumljeni fantje že v zaporu. Ljudstvo domneva, da so zastavice nastavili fašisti sami, da se potem znosiyo nad domačim ljudstvom. Tudi iz Kozane pri Gorici je goriška policija odgnala polovico vasi v goriške ječe.

Kulturno gibanje gradiš-čanskih Hrvatov.

Občni zbor „Hrvatskega kulturnega društva“ v Malem Borištorfu.

Koncem avgusta je imela prosvetna centrala gradiščanskih Hrvatov svoj četrti občni zbor, ki je bil s svojim potekom in uspehom dokaz zdravega življenja te slovenske manjšine v Avstriji. Preprosto je to gradiščansko ljudstvo, iz kmetijstva živi in raste iz lastne svoje vrstnosti v narod močnih osebnosti. Njegovo narodno življenje dobiva vedno jasnejše in izklesane poteze, ki dokazujejo, da postaja narod zrel in zaveden svoje narodne samobitnosti. Dokaz k temu je občni zbor prosvetne centrale,

katerega so se udeležili zastopniki iz vseh hrvatskih vasi Gradiščanske.

Govor predsednika Dobroviča prinašamo v glavnih mislih, ker dobro osvetljuje položaj in ves miselni svet hrvatske manjšine: „Osem tisoč hrvatskih družin steja naša manjšina in od teh prebira že 4000 družin knjige in publikacije našega kulturnega društva. Vsaka druga družina je član prosvetnega društva. Pod njegovo zastavo je prostora za vsakega Hrvata in vsako Hrvatico, katerih ni sram, da jih je rodila hrvatska mati. Naše kulturno društvo ni politična stranka volilcev, marveč organizacija vsega hrvatskega naroda. Vedno bomo dvignili svoj glas, če grozi naši hrvatski stvari nevarnost od katerekoli strani. Zato ima hrvatski narod do te svoje organizacije popolno zaupanje. Prosvetna organizacija je mati otrokom.

Hrvatsko kulturno društvo spoštuje tudi nemške brate in njihovo visoko kulturo. Tesno so postale vezi tekom štiristoletnega skupnega bivanja z Nemci. Mi gojimo željo, naj se vsak hrvatski otrok priučivši v šoli nemščini v besedi in pisavi, nikdar pa ne bomo privolili, če bi se hrvatskim otrokom vzela možnost, da se priučijo lastnemu mater-nemu jeziku. V neobvpitljivo krivico bi bila, ako bi naši hrvatski otroci zapuščali ljudske šole in ne znali pisati svojemu očetu in svoji materi pisma v lastnem jeziku. Že se godi ta krivica v marsikateri hrvatski vasi, in tej krivici velja naš boj!

Mi gradiščanski Hrvati smo zvesti svoji hrvatski materi na jugu, četudi živimo od nje ločeni že celih štiristo let. Kjerkoli bivajo Hrvati, se z veseljem in ponosom poslužujejo maternega jezika, akoravno znajo še druge jezike. Veseli so, če slišijo in morejo spregovoriti hrvatsko besedo. Z veseljem si poiščejo hrvatske učitelje, ki obvladajo nemški jezik in če morejo vsako hrvaško besedo povedati tudi nemški. Nemški učitelji tega nikdar ne zmorejo. Veliko se je na tem polju dosedaj grešilo in tega ni zakrivilo hrvatsko ljudstvo marveč poedinci, ki so se naselili v naših vaseh z zlobnim namenom in povzročili med našimi otroci toliko zla. Ti grehi se morajo popraviti v dobrobit našega hrvatskega naroda in v prid državi, katere zvesti sinovi smo bili in ostanemo. Torej proč s temi sramotnimi metodami v našem šolstvu!

To bodi vodilna misel našemu občnemu zboru in našemu nadaljnjemu delu.“

Predsednik je dalje poročal, da je gradiščanska deželna vlada dovolila dveurne hrvatske učne tečaje na glavni šoli in na realni gimnaziji ter na učiteljsku v Eisenstadtu (glavnem mestu Burgenlandske). Tudi ostala poročila na občnem zboru so pričala, da hočejo gradiščanski Hrvati svojo narodno samobitnost smotreno in zavestno varovati in da so prepričani, da bodo samo v tem svojem strem-ljenju ustvarili zdrave odnose do večinskega naroda in ohranili zvestobo svoji državi.

Nad vse zanimivo bi bilo, če bi tej sliki gradiščanske Hrvatske pridali sliko položaja nas, koroških Slovencev. Pri nas vrši večinski narod z legitimacijo dežele in države svoje raz-narodovalno delo v šolah mirno naprej. Koliko je še slovenskega pouka na ljudskih šolah? Ali niso ukinili obvezni slovenski pouk na srednjih šolah in dali raje prostora madjarščini? Pri-znamo sicer, da so hrvatske razmere druge, ne uvidimo pa kljub temu upravičenost razna-rodovalne politike na Koroškem.

Trdno verujemo, da bo nekoč večinski narod le uvidel dvoreznost svojega dosedanega dela. Kos uvidevnejše sodbe lahko išče tudi v zdravem kulturnem gibanju gradiščanskih Hrvatov!

Mladi so govorili.

Letošnji študentovski sestanek je sličil skromni narodni skupščini učeče se mladine. Prvič se je sestala v Celovcu in povabila zra-ven še zastopnike vseh naših narodnih organi-zacij. Zbrala se je družinica štridesetih članov. Menda so naštelj enako število tudi tisti trije možakarji, ki so stali cel dopoldan na cesti ob trafiki in nekoliko preočito kazali svojo služ-bo. Da bi bili prišli raje noter, čudili bi se pre-prostemu okvirju; par fantov je lepšalo sestanek s petjem in godbo. Tudi beseda je bila bolj

okorna in skromna, a zato je vstajala v nas vseh še bolj slutnja veličine in globine misli, ki je rodila sestanek.

„Poedinec ne more živeti z vsem svojim mišljenjem in hotenjem le v sebi in zase; družina, ki se izloči iz višjega občestva vasi, naroda, človeštva, božjega naroda, je obsojena v smrt; narod, ki gleda le sebe in se zapira drugim, životari in hira; človeštvo, ki ne priznava nadrejenega mu nadnaravnega občestva, si piše lastno sodbo. Vse naše življenje in bitje na tej zemlji je služba nadrejenim krogom, v katere smo učenjeni kot živi udje enega telesa: Poedinec raste le v službi družine, vasi, naroda, božjega naroda v močno in polno osebnost in ista zapoved službe višjemu je dana edincem družine, naroda, človeštvu. Služba sebi je zmotna blodnja in vodi v prokletstvo. Vse življenje v nas in okoli nas je le majhen delček veličastne ustvarjajoče ideje božanstva. Tudi življenje naroda! V lepoti in resnici najvišjega kroga so mu cilji in njegova pot do teh ciljev mu piše vrednoto narodne vsebine. Ni narod osamljen na tej božji zemlji kot ne more biti poedinec samotarec, v velikem zboru vseh narodov mu je dolžnost vršiti posebno poslanstvo odmerjeno in določeno po danih mu talentih. Dokler živi v ljudstvu in predvsem v narodnih voditeljih zavest določenega poslanstva, ga ne more izpodrinuti ne tuja diplomacija ali prebrisnost nekaterih, ki so v službi temne misli. Zgradba takega naroda je postavljena na skalo in peklenska vrata je ne premagajo. In da zmore veliko nalogo, dano mu od Previdnosti, mora združiti raztresene kose in celiti rane svojega organizma iz edine in enotne življenske ideje.“

Tako nekako je hotela biti misel mladine. Z dobrohotnostjo in veseljem so tokrat zrlí naši stari in izkušeni voditelji na to mlado življenje mladih src. Saj so dobro vedeli, da pomeni beseda na zborovanju mladih jamstvo za zdravo in zavestno življenje malega naroda. Življenja še za stoletja!

Bil je skromni in pristrčni sestanek že sam po sebi korak k zacelitvi narodnega organizma, ker je učenil mlado misel in mlado hotenje v življenski krog vsega naroda. Zaključila pa ga je mladina z odkritjem in blagoslovitvijo spominske plošče Zdravku.

DOMAČE NOVICE

Ob blagoslovitvi spominske plošče Zdravku.

Svoj letošnji počitniški sestanek so študenti zaključili z odkritjem in blagoslovitvijo nagrobne plošče pokojnemu Zdravku. Prisostvovala je študentska družina in poleg nje množica domačega ljudstva sv. daritvi za rajnim in molila z zbranimi duhovniki molitev za večni mir in pokoj. In po sv. daritvi se je zbrala vsa velika družina ob Zdravkovem grobu in prisostvovala cerkvenim opravilom. Blagoslovili so spominsko ploščo.

Iz študentske srede je povzel besedo fant in govoril globoko misel: „Od skupnega razmotrivanja prihajamo prežeti z obnovljenim navdušenjem za delo. Obisk na Zdravkovem grobu in v duhu na vseh grobovih naših tovarišev naj ožarja naš pogled v bodočnost. Prvikrat odkriva dijaštvo združeno z narodom nagrobni spomenik in ne slučajno — Zdravku. Ni ga spomenika, ki bi v lepoti vodil v tako visoko resničnost. Ni spomenika, ki bi kljub vsej skromnosti vzrastel tako edinstveno iz prepričanja, da je iskane lepote in resnice tista čudovita vez, ki druži ves naš narod iz drobcev in celic v življensko celoto. Vi gledate spomenik: Kristus pod lipo, kjer so se shajali in posvetovali naši očetje. Dekle in fant hitita k njemu, v njegovem objemu sta varno doma. In ovčice spoznajo dobrega pastirja. Ena še omahuje in dobri Pastir jo z dobrotno roko vabi k sebi. Kristus, prijatelj mladine, dobri Pastir, naš voditelj, na naši vasi! Vi gledate na tem Kristusu poteze Zdravkove! Umetnik je uklesal resnico: Narodni delavec, bodi drugi Kristus, da boš preobrazitelj naroda! Narodni gospodar in tehnik ustvarjata vedno boljše gnotne pogoje, zdravnik čuva in ohranja telesno zdravje, učitelj in prosvetnik vzbujata delce božje zavednosti, pravnik varuje zakone družabnega reda, politik omogoča narodu življenski obstoj v borbi narodov, ki jo danes narekuje sila močnejšega. Duhovnik posvečuje narod Bogu. In kakoršnega je sprejel iz rok takozvanih laičkih narodnih delavcev, takega

izroči Bogu. A vsi voditelji, ki niso zavestno voditelji k Njemu, so zvoditelji. Mi vsi ljubimo naš narod z vso toploto naših src, kakor ga je ljubil On; ljubimo ga z gorečim hrepenenjem in z resnim delom, ki naj ga vodi k globokemu krščanskemu življenju. Božji narodi ne izumirajo. Zdravko! Mi verniki občestva svetih vemo, da tudi ti, klicar na delo, prosiš za nas, da bi rodilo naše delo stoteri sad.“

Globoka duša je bila v tej sicer preprosti proslavi. Bil je je Zdravko vesel, ker je ljubil globoke duše.

Pliberk. (Letni sejem.) Letošnji pliberški letni sejem, znan daleč naokrog, se je končal v splošno nezadovoljnost. Tisti, ki so hoteli napraviti dobičke, so zastoj čakali na odjemalce. Drugi pa so zapravili še svoje redke šilinge. Sommerauer in Malle, ki sta se pojavila najprej v veselje mladine pa tudi starejših, sta imela vrtljak in gugalnico a doživela fiasko. Drugih zabavnih zanimivosti je bilo letos malo. Najemniki gostilniških ut so odrezali nad vse slabo in mnogi niti lastnih stroškov niso krili. Vzrok je bilo posebno za konsum piva tudi precej hladno vreme. Sploh je bilo neprijetno vreme krivo primeroma majhnemu posetu sejma. Dobro je odrezal neki Dalmatinec, ki je privlekel na sejmšče dva velika soda dalmatinskega vina in vsega prodal na veliko škodo in nevoljo domačih gostilničarjev. Bilo je naravnost grdo videti, kako so ljudje pili vino iz polliterških vrčkov. Za en šiling krigl vina in ena žemlja. Posledice si lahko mislite. Tako grdo pijanih ljudi je malokdaj videti in edino dobro je to, da je imel marsikak revež v kratkem času za mal denar od celega sejma zadosti. Omeniti je še Kreplna, ki je za svojo gostilno naročil godbo na pihala iz Hüttenberga. Godba je igrala res dobro, pa Krepl je menda tudi le „gor plačal“. Kramarji so malo prodali. Itak se jih od lanskim kakih 11 ni več pojavilo. Šli so ali v konkurz ali pa so napovedali poravnalno postopanje. Znamenje časa. Živine se je prignalo mnogo, a kupčija je bila zelo mlačna. Cena se je sukala okoli 1 šilinga. Posebnost je bila živinska razstava. Videli smo dokaj kosov lepe živine in posestniki najboljših so bili nagrajeni s srebrnimi in zlatimi šilingi. Prav mnogo je bilo konj, katerih največ so prignali cigani. A tudi v konjski kupčiji ni bilo življenja.

Škocijan. Tujci so nam zopet odšli. Okoli sedemsto jih je bilo letos; dokaz, da ima Klopinsko jezero še veliko bodočnost, kajti število letoviščarjev raste od leta do leta. Seveda bo takoj konec, če se pretirano zvišajo cene. — Na malo Gospojnico smo imeli popoldne velik in lep pogreb. Upokojeni železničar Matevž Čičko — mož trpin — je po večletnem hudem trpljenju in zmedenosti zapustil svoje drage, ki so mu ves čas zvesto stregli. Pogrebni obred je izvršil domači č. župnik; v poslovnem govoru je stavil rajnikovo družino vsem faranom za vzgled, kako naj se spolnjuje četrta božja zapoved in kako naj se obnaša mladina do starih ljudi. — Imamo pa tudi drugih skrbi dovolj in s strahom gledamo, kako se razmere vedno le slabšajo. Kaj nam prineseta zima in vigred?

Drobne koroške novice. Vozni red Železna Kapla—Sinča vas se je spremenil v toliko, da vozi namesto vlaka ob 15,15 sedaj vlak iz Železne Kaple 11,55, Reberca 12,06, Miklavčevo 12,32, Žitara vas 12,37, Goselna vas 12,48, Dobrla vas 12,53, Sinča vas 13,04, Celovec 13,46. — Deželna vlada namerava ustanoviti pri Zili kmetijsko šolo. Ni se pa še odločila glede kraja. Za šolo se potegujeta Šmohor in Koče (Kötschach). Za letos šola seveda ne pride več v poštev. — Iz finančnih razlogov je deželna vlada opustila vse vzporedne razrede na celovških ljudskih in glavnih šolah. — Deželni glavar in celovski župan sta se udeležila v Eisenstadtu proslave desetletnice, odkar je priključen Burgenland Avstriji. — Celovec ima beležiti dva požara; ki sta bila pravočasno udušena: pretekli teden je začelo goreti v kinu Prechtli; med gledalci je nastala panika, vse je drlo k izhodu. Zgorela sta dva filma v vrednosti 12.000 šilingov; škoda ni krita po zavarovalnici. V noči na petek pa je začelo goreti v Gutenbergovi hiši nasproti glavni pošti. Požar so pravočasno omejili. — V Šmerčah pri Zili je umrla posestnica Roza Hebein. — Število podpiranih brezposelnih je znašalo na Koroškem 5. septembra 4458 in vseh prijavljenih 5455.

Kdor svoj narod zataji, greši zoper 4., 5. in 8. božjo zapoved!

DRUŠTVENI VESTNIK

Pevski koncert v okvirju ljubljanskega velesejma. Ljubljana še ni doživela tako impozantne pevske manifestacije kakor na malo Gospojnico. Priprosti slovenski mošje in fantje, žene in dekleta, so prišli v Ljubljano, prinesli s seboj svojo pesem in osvojili namah vsa srca. Število priglašanih pevcev je doseglo pred nastopom rekordno število 2450. Že dolgo pred začetkom koncerta je bil Kongresni trg samo valoveče morje množic. Slovenske pevce so počastili z obiskom odlični gostje, tako jugoslovanska kraljica, knezoškoč dr. Rožman, podban, minister dr. Korošec in med drugimi konzuli tudi avstrijski generalni konzul Pleinert. Najprej so pevci zapeli državno himno „Pravde Bog“, ki jo je občinstvo poslušalo stoje. Nato je sledila dolga vrsta umetnih in narodnih pesmi, med drugimi kranjska narodna „Žalost“, naša koroška „Njav čriez jizaro“, „Hribčki ponižujte se“, „Je pa davi svanca padva“. Pevci so peli in živeli v pesmi. Ko so fantje zapeli svojo fantovsko, je iz fantovskih grl kar vrisnilo, tudi dekleta so zapela svoji dve narodni in nato mešani zbor. To so bili sami sočni, zdravi, nepomehkuženi glasovi, naravni in polni duše. Ob koncu je zaorila še divna „V Gorenjsko oziram se“. Poslušalci so bili od močnega utisa slovenske pesmi naravnost presunjeni in so pevce neprestano aklamirali. Bil je to solčni dan slovenske pesmi. — No in pri nas vprašujejo, kako bo z našim koncertom na Koroškem. Pavle, zgani se še ti in trije smo! In trem bo šlo posreči vse!

Prvi slovenski film „V kraljestvu Zlatoroga“. Korajžni fantje in mošje so bili to, polni ljubezni do te naše božje zemlje, ker so prvi zagrabili in izvedli misel, da ustvarijo na platnu vsaj nekaj drobcev neizmerne bogastva in lepote slovenske domovine. Z neizmernim trdom in požrtvovalnostjo so služili misli in izvedli delo kot strokovnjaki. Nobenih poklicnih igralcev ni bilo treba in ne igrali za snemanje filma. Vse vloge so prevzeli domači fantje in jih odigrali neprisljano in naravno, da bi jih marsikateri poklicni igralec bil lahko zavidal za njihov lepi nastop. V filmu je igralo tudi brhko slovensko dekle, pristna Gorenjka iz Bohinja. Krstni predstavi, ki se je vršila v okvirju ljubljanskega velesejma, je prisostvovala ogromna množica ljudi. Dejanje filma se vrši v osrčju Slovenije — v kraljestvu Zlatoroga, na Gorenjskem. Slike podajajo bogato lepoto, ki očara vsakogar. Pristrčno dejanje veže slike v celoto in podaja poleg gorskih krasot in turističnih prizorov obenem kos domačega življenja. Izdelali so dva posnetka. Prvi bo sedaj igran po jugoslovanskih mestih, dočim pošljejo drugega v Lvov na Poljsko, kjer bo brezdvomno vzbudil veliko zanimanje za lepoto slovenske zemlje. Morda pride kedaj ta film tudi v Celovec, tedaj pa vas gotovo obvestimo.

ŽENSKI VESTNIK

Dekleta, kateri poklic naj volimo?

Današnji ženi je odprt ves svet in ona lahko voli razun par poedinih poklicev vse ostale. V svetu najdemo danes profesorice, zdravnice, advokatinje, pilotke, šoferke, časničarice in tipkarice in politikarice. Danes lahko čitamo knjige, ki so jih pisale pisateljice, pesmi, polne duhovitosti in miline, čitamo različne

50.000 šilingov dobitek.

IV. razreda tekoče razredne loterije je bil dobljen v dveh polovičnih srečkah. Posesnik prve, Štajerc, popolni vojni invalid, oče 5 otrok, ki skrbi še za svojo staro mater in je pred kratkim prestal težko operacijo, katere stroške delno še dolguje. Sedaj je za leta prost vseh skrbi. Drugi srečni, profesor na neki nižjeavstrijski srednji šoli, je izvedel o dobitku še le po ovinkih, ko je bival v počitnicah pri starših svoje žene. Njegovo veselje je brezmejno.

Srečke s številko 42.933 so iz

Geschäftsstelle J. Prokopp
Baden, Hauptplatz.

liste, ki rišejo in pišejo „obrazce in duše“ velikih žen, ki so delale in še delajo na socialnem in narodnem polju. Poje se jim slava in čast in to po vsej pravici. Če čitaš in bereš o velikih ženah, nehote si tudi ti zaželiš rasti iz majhnega sveta.

A poznam poklic, poln lepote in kreposti, o katerem se le malo sliši in je vendar najvzvišenejši vseh ženskih poklicev. Menim namreč **poklic matere-kmetice**. Pod streho kmetiške hiše je izvor vsega duševnega bogastva umetnosti, junaštva. „Kar mož nebesa so poslala, da večnih nas otmo grobov, vse mati kmetiska je zibala“ poje Simon Gregorčič.

Vprašale bodete, **zakaj je ta poklic najlepši**. Evo odgovora in dokaz! Naš oče-kmet mora biti v svojem poklicu gospodar, zdravnik, naravoslovec, filozof, umetnik, ker ga vsepovsod obdaja to skrivnostno-lepo podeželsko življenje z vsemj tajnami in čudesi narave in slutnjami še lepše nadnarave. Biti mora naš oče cel človek, če hoče biti res pravi kmet. In, dekleta, taka mora biti tudi mati-kmetica. Biti mora gospodinja in mati, učiteljica in zdravnica, imeti mora čut za skrivnosti človeške duše in smisel za lepoto narave. Največ pa mora biti v njej duhovnice. Tako zahteva tudi poklic naše kmetiške matere celo ženo, celo dekle. Ta poklic je najtežji in zato najlepši.

Krvavo rabi naš čas dobrih kmetiskih mater. In me materam ne bomo pele slavo, naše priznanje njim bodi to, da bomo skrbele, da vzrastemo z molitvijo in delom tudi me v zdravo in krepostno osebnost kmetiške matere.

GOSPODARSKI VESTNIK

Monopol — resitev iz krize.

Avstrijski načrti. — Monopol v Jugoslaviji.

Padajoče cene so vzrok današnji krizi. Blaga je dovolj, ja preveč, a cena ne plača niti več stroškov. V najnovejši dobi vstaja stremljenje, da se izloči prosti in svobodni trg pri določitvi cene — na trgu določuje ceno razmerje med ponujenim in povprašenim blagom — in prepusti državi, da ceno kratkomalo določi in s svojo organizacijo izvede. Misel monopola na žito in živino zasleduje v Avstriji v najnovejšem času tudi že Landbund, isto misel so v zadnjih dneh naglasili socialdemokrati v svojem programu za odpomoč brezposelnosti. **Težava je v Avstriji samo ta, da ni značaj narod. gospodarstva docela jasen in je borba med interesi industrije in kmetijstva vedno na dnevnem redu.** Lažje je bilo Jugoslaviji, ki je pretežno agrarna država.

Jugoslavija je uvedla žitni monopol, po katerem plačuje država kmetom ceno, ki je višja od svetovne cene. Cene na svetovnem trgu padajo naprej in s temi cenami ni govoriti o kakem donosu v kmetijskem gospodarstvu. Seveda je takoj nastalo vprašanje državi, odkod naj dobi sredstva, da bo mogla plačevati kmetom višje cene. Vprašanje je rešila pravilno tako, da je izvedla vso potrebno organizacijo monopola. Takoj z uvedbo monopola je že ustvarila Privilegirano izvozno družbo, katera edina je dobila pravico izvoza in uvoza žita v državo. Začetkom septembra je nato izdala poseben zakon o trgovini s pšenico v državi. Ta zakon določuje predvsem, da morajo kupovati trgovski mlini vso žito za mletje od Privilegirane družbe. Kmetje imajo v trgovini zase proste roke in jim njihovih zalog ni treba prijaviti, kar morajo storiti seveda vsi trgovci, peki in mlinarji. Trgovci ne smejo prodajati druge moke kot iz trgovskih mlinov. Cena te moke je višja od cene za moko, ki jo kmetje zmeljejo zase.

Najbolj je pri tem monopolu prizadet konzum, ki plačuje v Jugoslaviji približno 60 par (okoli 8 grošev) pri kg več kakor prej. Zakon posebej povdarja, da se morajo žrtve v korist kmetovalcem primerno razdeliti. Tozadevne odredbe izključujejo vsako zlorabo: mline nadzira država potom svojih organov, kmetje ne smejo zase mleti najfinejše moke marveč moko srednje kakovosti, za vse sedanje lastne zaloge pšenice in moke morajo vsi posestniki razum kmetov plačati Privilegirani družbi diferenco stare in nove cene.

Kakšne bodo posledice? Privilegirana družba lahko kupi kmetom vso pšenico po novi ceni in ji niti ni treba izvažati v inozemstvo ali celo lahko izvažajo pod svetovno ceno. Predpogoj je le eden, da ima že vnaprej toliko kapitala, da lahko plačuje pšenico, četudi dobi denar od kupcev šele pozneje nazaj.

Ta jugoslovanski žitni zakon pomeni, če

bo dobro izveden, dejansko rešitev iz agrarne krize. Največje žrtve nosijo konzumenti, ki pa taista zaradi velikega lastnega števila ne občutijo preveč. Pomagano pa je predvsem kmetom-žitarcem, katerim je grozila katastrofa.

Upajmo, da pride tudi naša država še pravočasno do podobnih ukrepov.

Lesni trgovini grozi katastrofa. Francoska vlada je prepovedala z 28. avgustom uvoz vina in lesa, prepoved naj bi stopila z 4. septembrom v veljavo. Prepoved bo imela nedogledne posledice za avstrijsko lesno industrijo in zato je vlada posredovala ter dosegla, da je Francija dovolila za letošnje izjemni uvoz 80.000 ton rezanega in okroglega lesa. Za prihodnje leto pa grozi lesni industriji prava katastrofa, če vlada ne bo dosegla še nadaljnjega omiljenja prepovedi. Težki položaj lesne industrije bo vplival seveda tudi na celotno narodno gospodarstvo.

Prva obrtna vzorčna razstava v Celovcu. V dnevih od 12.—20. septembra se vrši v Celovcu v okvirju jesenskega sejma obrtna razstava, katere so se udeležile znane koroške firme. Med drugimi so razstavljeni tudi poljedelski stroji, posnemalniki i. dr.

Velikovški trg dne 9. septembra: Pšenica 24—26, rž 25—27, ječmen 20—22, oves 18—20, ajda 32—34, koruza 17—18, proso 20—22, fižol 24—26, leča 27—28, krompir 10—12, sladko seno 12—14, kisle 11—12, slama 8—9 (vse v šilingih za 100 kg); prima voli 1,30—1,40, sekunda 1,10—1,20, biki in krave 1—1,20, klavne krave 0,60—0,90, žive telice 1,40—1,60, prašiči 1,80—1,90, ovce 0,70—0,90, zaklane svinje 2 do 2,20 šilingov za kg; sirovo maslo 3—4,80, mleko 20—25, jajca 12—13 grošev.

RAZNE VESTI

Slovenci in ajda. Naši pradedje so nekoč živeli v deželah vzhajajočega solnca. Zgodilo pa se je, da je pridni in zdravi narod tako narastel v številu, da ga zemlja ni mogla več hraniti. Zato so šli naši pradedje proti zahodu iskati nove zemlje. Bog je naše pradede ljubil zaradi njihove delavnosti in miroljubnosti. Zato je našim pradedom izročil malo zrnec in jim naročil: Koderkoli boste potovali, vseje to zrno. Kjer bo ozelenelo in rastlo, tam se naselite. Ako pa zrno ne ozeleni v treh dneh, izkopljite ga in potujte dalje! — Selili so se naši pradedje iz kraja v kraj, šli so vedno dalje. Kamor so prišli, so najprej posadili zrno. Toda zrno ni hotelo izkčiti in ozeleneti. Po dolgotrajnem romanju so dospeli v te naše kraje. Hitro so vsadili zrno. In glej čudo, zrno je ozelenelo, razcvetelo ter obrodilo koristen sad. Od tistega dne sejemo Slovenci ajdo.

Dober nasvet za gobarje. Meščan je nabral poln nahrbtnik gob. Ker pa ni ločil strupenih od užitnih, je vprašal gospodarja, ali pozna kako sredstvo, s katerim bi mogel razločiti strupene gobe od dobrih. Gospodar ga je poučil: Seveda poznam. Vrzite moj kravi gobe v jasli in pojdite iz hleva! Čez četrte ure pogledajte zopet v jasli. Če so bile gobe strupene, se jih krava ni dotaknila, če pa so dobre, jih je vse požrla.

Ples slabi srce. Nek norveški univerzitetni profesor je opazoval skozi štiri leta učinek plesa na človeško srce in ugotovil, da je ples zelo škodljiva zabava. Šestdesetletnik, ki pleše valček in se vrti deset minut, izloči toliko vročine, da bi na nji lahko zavrel pet litrov vode. Še hujši so hitri plesi: šimi, polka. Pri teh se potroši toliko toplote, da bi lahko ugrel z njo kar 80 litrov vode ali pa podrhl 10 precej močnih debel. Če primerjamo utripanje srca pri normalnem človeku, ki ne pleše, s plesalcem, najdemo, da udari srce plesalca 20.000krat brez potrebe. Ples torej slabi telo in je škodljiv vsem, ki so potrebni počitka. Učenjak sklepa dalje, da žive plesalci manj časa kakor drugi ljudje in med plesalci umrejo prej ženske nego moški.

Pametni psi. Angleški pisatelj in lovec Sekon-Karr pripoveduje v svojem spisu o južni Afriki, da je v pokrajini Culukafrov neka reka, ki jo na enem bregu prebivajoči psi preplavajo, da obiskujejo pse na drugem bregu. V tej reki pa živi tudi mnogo krokodilov, ki komaj čakajo na plavajoče pse, da jih požrejo. Imel pa je priliko opazovati, kako si znajo psi pomagati. Psi se postavijo na oba brega reke in

začnejo divje lajati. Lajanje psov privabi krokodile v bližino tistega mesta, kjer stojijo psi. Kakih petsto metrov od tistega mesta, kjer so zbrani krokodili, pa mirno plavajo čez reko — drugi psi.

Velikost ljudi. Statistično je dognano, da so otroci toliko večji v postavi, kolikor se starši pozneje poročijo. Otroci iz poznih zakonov so navadno velike postave. Zato so ljudstva severnih pokrajin večja kakor pri južnih narodih, kjer se ljudje ženijo v letih, ki veljajo pri severnih narodih še za otroška. Izkušnja to trditev potrjuje. V bližini ekvatorja živijo ljudje, ki zrastejo komaj do 140 centimetrov, bolj od ekvatorja oddaljeni Bušmani dosegajo povprečno 143 centimetrov, Japonci in Sicilijani 158, južni Francozi in Sicilijanci 158, Nemci in Rusi 168, Angleži 173 in Skandinavci 175 centimetrov.

Kako daleč slišimo glas? Glas človeka, ki stoji za 500 metrov nižje od tebe, še vedno dobro slišiš, če pa govoriš 100 metrov nad kom drugim, te ta ne sliši več. Človeški glas sega povprečno do 1000 metrov visoko. Reglanje žab se sliši še do 900 metrov visoko, zvonjenje zvonov in kokodakanje kokoši pa prodira do višine 1600 metrov. Žvižg lokomotive sliši letalec še v višini 3000 metrov.

Največja hitrost. Vedno več je čuti o hitrostnih rekordih in tako malo si moremo pri tem kaj predstavljati. In vendar je izredno zanimivo primerjati hitrost človeka z hitrostjo ptice, avtomobila, hidroplana. Hidroplan preleti v eni uri največ 512 km, aeroplan 448, avtomobil 334, električni vlak 125, vlak s parno lokomotivo 120, motorni čoln 105, ptica 100, ladje 65, človek (v najhitrejšem teku) 34 km na uro. Številke pomenijo seveda povsod najvišjo dosedaj doseženo višino. Po teh številkah je torej hidroplan (vodno letalo) petnajstkrat hitrejši od človeka.

Pred sodiščem. Sodnik zaslišuje pričo: Samec ali oženjen? Priča globoko vzdihne in sodnik pravi zapisnikarju: Zapišite oženjen. Sodnik zaslišuje drugo pričo: Omožena ali samica? Priča globoko vzdihne in sodnik pravi zapisnikarju: Zapišite samica.

Tevžejeva brada. Šiman: „Kako pride to, da ima Tevžej iz Št. Jakoba že svetle lase a čisto črno brado?“ — Joško: „Hm, ali ne veš, da so Tevžejevi lasje za dvajset let starejši nego njegova brada?“

IZOBRAŽEVALNO DRUŠTVO V GLOBASHNICI uprizarji na

„Rozarsko žegnanje“, to je dne 27. septembra 1931 ob 3. uri popoldne pri Šoštarju burko v štirih slikah

LUMPACI-VAGABUND.

Prijatelji poštene zabave pridite v polnem številu!

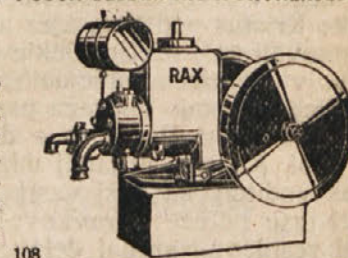
ODBOR.

VINCENC KRENOS

izprašani podkovni in kovaški mojster za vozove, trgovanje s stroji,

LOGA VAS, POŠTA VELDEN AM WÖRTHESSEE

Prodaja najbolj znanih bencinskih motorjev „Rax“ po originalnih tovarniških cenah. Strokovni nasveti in pojasnila zastoj.

108

Suhe gobe (Steinpilze)

kupuje

trgovina Mory v Sinči vasi.

130